

ความเห็นของโครงการ

จากการที่รัฐบาลได้ตระหนักถึงความทุกข์ยากของราษฎรที่อาศัยตามแนวชายแดน ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในสภาพที่ยากจน และได้รับผลกระทบกระเทือนจากภัยคุกคามทั้งภายใน และภายนอกประเทศ โดยที่ไม่สามารถจะช่วยเหลือตัวเองได้ ขณะเดียวกันรัฐบาลก็ได้เล็งเห็นว่า ราษฎรเหล่านี้เป็นกำลังสำคัญส่วนหนึ่งที่จะช่วยในการรักษาความมั่นคงของชาติได้ ดังนั้นเมื่อ ปี พ.ศ. 2521 รัฐบาลจึงได้จัดตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาราษฎรไทยอพยพขึ้น และได้จัดตั้งสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการที่ศูนย์อำนวยการร่วมกองบัญชาการทหารสูงสุดเพื่อประสานงานกับส่วนราชการต่าง ๆ และองค์การระหว่างประเทศ และเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2524 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติในหลักการให้จัดตั้งหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย-ลาว, ไทย-พม่า, ไทย-มาเลเซีย ขึ้นตามข้อเสนอของกระทรวงกลาโหมและข้อเสนอเพิ่มเติมของเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ โดยมีเป้าหมายเพื่อจะให้มีระบบการคุ้มครองป้องกันและรักษาความปลอดภัยจากอันตรายภายนอก ซึ่งเป็นปัญหาด้านความมั่นคงแห่งชาติที่รัฐบาลให้ความสำคัญเป็นประการแรก¹

ในการดำเนินงานตามโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน รัฐบาลได้กำหนดนโยบายในการดำเนินการดังนี้

1. ให้เน้นหนักในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือราษฎร ที่อาศัยอยู่บริเวณชายแดนที่ได้รับความสะดวก รวดเร็ว จากการกระทำของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์และกำลังจากนอกประเทศ
2. ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้หลบหนีเข้าเมืองและชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ที่บริเวณชายแดนไทย
3. ดำเนินการเสริมสร้างด้านต่าง ๆ ที่จะไม่ให้ราษฎรละทิ้งหมู่บ้าน และละทิ้งหน้าที่บริเวณชายแดนให้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านใกล้ชายแดนเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อป้องกันฝ่ายตรงข้ามจะเข้ามาใช้พื้นที่บริเวณชายแดนที่ไม่มีราษฎรอยู่อาศัยได้สะดวกยิ่งขึ้น

โครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย-มาเลเซีย ได้กำหนดขึ้นบริเวณพื้นที่ตามแนวชายแดนในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งยังคงมีการคุกคามหรือการเคลื่อนไหวของฝ่ายก่อความไม่สงบหลาย ๆ ฝ่าย และมีศักยภาพสูงพอที่จะก่อให้เกิดความรุนแรงต่อไปในอนาคตได้ ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการดำเนินโครงการ 7 ประการคือ

1. ปรับปรุงพื้นที่และจัดสรรที่ดินให้ราษฎรสร้างบ้านเรือนและใช้เป็นที่พักอาศัย โดยจะรวบรวมราษฎรไทยที่อาศัยอยู่อย่างกระจัดกระจายตามชายแดนให้มาอยู่รวมกันในพื้นที่จัดสรรใหม่หรือปรับปรุงโครงสร้างของหมู่บ้านเดิมให้เป็นระบบหมู่บ้านที่มีความสะดวกในการป้องกันหมู่บ้าน
2. จัดตั้งมาตรการให้ความคุ้มครองป้องกันและรักษาความปลอดภัยแก่ราษฎรไทย ในหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน เพื่อให้สามารถดำรงชีพและประกอบอาชีพได้อย่างปกติ
3. ส่งเสริมให้ราษฎรไทยในหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน มีความสามารถในการช่วยเหลือ และมีส่วนร่วมในการรักษาความมั่นคงของประเทศเพิ่มขึ้น

4. ส่งเสริมการพัฒนาในด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองให้แก่ราษฎรไทยในหมู่บ้าน เพื่อที่จะให้ราษฎรไทยเหล่านั้นสามารถประกอบกิจกรรมเพื่อเพิ่มรายได้ของตนเอง

5. จัดให้มีบริการสังคมด้านต่าง ๆ เช่น การสาธารณสุข การศึกษา การสังคมสงเคราะห์ ชุมชนที่มุ่งเน้นไปที่ เด็กและครอบครัว

6. ส่งเสริมให้ประชาชนดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยวิธีช่วยตนเองทุกขั้นตอนของการพัฒนา โดยที่รัฐบาลจะสนับสนุนในด้านวิชาการ วัสดุก่อสร้าง เครื่องมือเครื่องใช้ และวัสดุอุปกรณ์ที่เหนือความสามารถของราษฎร

7. พัฒนากิจกรรมที่ทำให้เกิดรายได้และอาชีพให้แก่กลุ่มเกษตรกร เพื่อพัฒนาเป็นระบบสหกรณ์ต่อไป

การบริหารโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - มาเลเซียในภาคใต้ โครงสร้างการบริหารเช่นเดียวกับโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย-กัมพูชา โดยจัดให้มีคณะกรรมการรับผิดชอบบริหารเป็นระดับต่าง ๆ นั้นคือ

คณะกรรมการระดับกองทัพนาค ใช้คณะกรรมการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในระดับพื้นที่กองทัพนาค เป็นคณะกรรมการระดับกองทัพนาคในพื้นที่กองทัพนาค โดยมีแม่ทัพภาคและผู้อำนวยการป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์เป็นประธานคณะกรรมการ

คณะกรรมการระดับจังหวัด ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ผู้แทนกองทัพนาค เป็นคณะกรรมการระดับกองทัพนาคในพื้นที่กองทัพนาค โดยมีแม่ทัพภาคและผู้อำนวยการป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์เป็นประธานคณะกรรมการ

คณะกรรมการระดับอำเภอ ให้ผู้ว่าราชการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับอำเภอ โดยมีนายอำเภอเป็นประธาน ผู้แทนกองทัพนาคและกองอำนวยการป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์และหัวหน้าส่วนราชการในอำเภอนั้น ๆ เป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการระดับหมู่บ้าน ให้จัดตั้งคณะกรรมการระดับหมู่บ้าน ประกอบด้วยราษฎรในหมู่บ้านเป็นกรรมการ ในลักษณะเดียวกับโครงการหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง

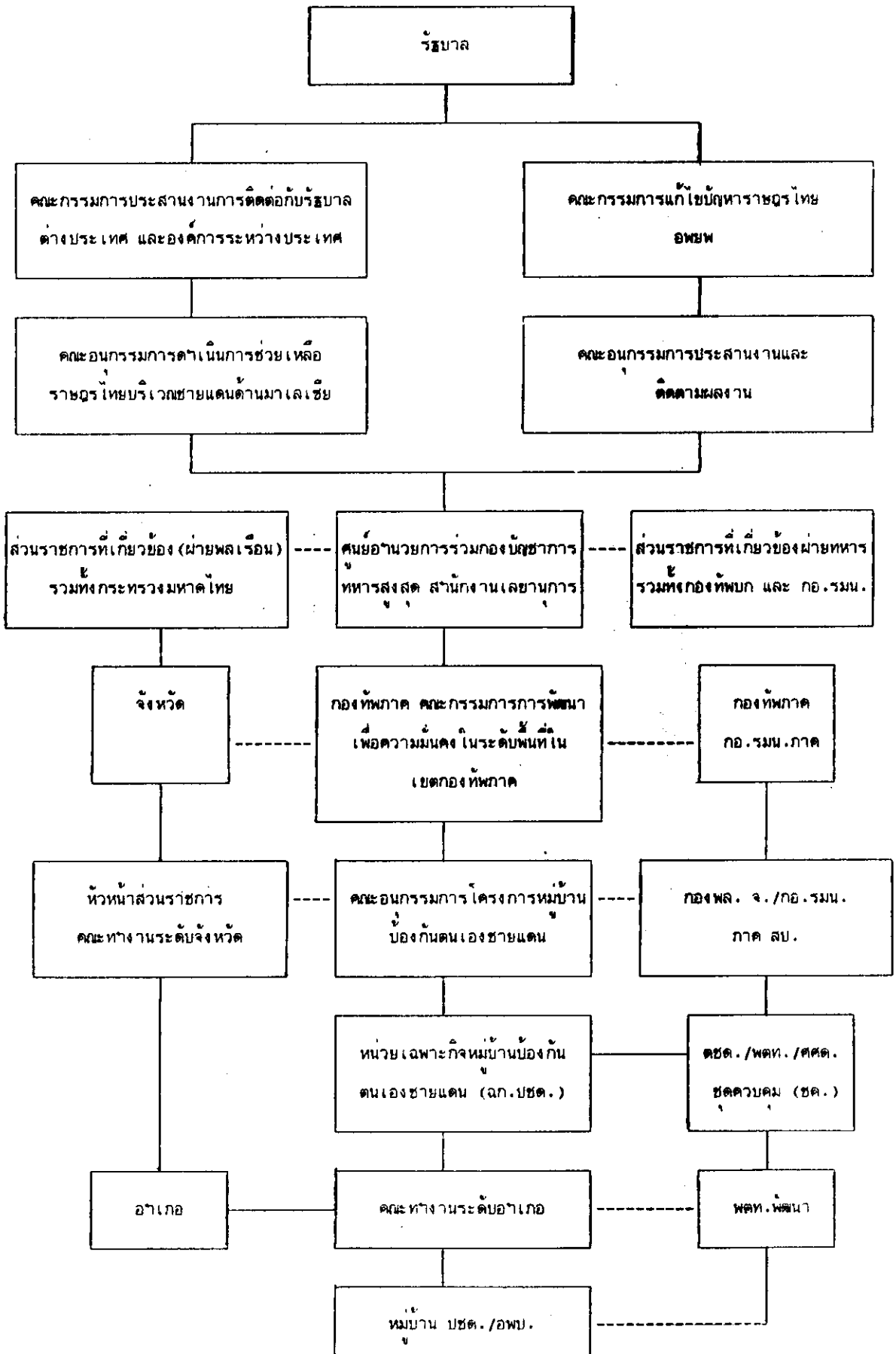
โครงสร้างการบริหารโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน แสดงไว้ในแผนภาพที่ 1.1

สำหรับหน่วยงานที่ร่วมรับผิดชอบต่อโครงการนี้มีหลายหน่วยงาน ได้แก่

- ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)
- กองกำลังผสมพลเรือน ตำรวจ ทหาร 43 (พตท.43)
- สำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 9
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- สำนักงานส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ภาคใต้
- สำนักงานประมงศึกษาจังหวัด
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
- สำนักงานชลประทานที่ 12
- สำนักงานสหกรณ์จังหวัด
- กรมอนามัย หรือสำนักงานประชาชนบทเขต 5

สำหรับพื้นที่ในการดำเนินโครงการ ศอ.บต. ร่วมกับ พตท.43 ได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายเพื่อความมั่นคงชายแดนไทย - มาเลเซีย ประกอบด้วยพื้นที่พัฒนาเพื่อเสริมยุทธการทหารรวม 4 พื้นที่ กับพื้นที่พัฒนาเพื่อป้องกันและเสริมความมั่นคงรวม 3 พื้นที่ พื้นที่ดังกล่าวคลุมตั้งแต่อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาสถึงอำเภอควนโดน จังหวัดสตูล ซึ่งมีความกว้างห่างจากชายแดน 10 กิโลเมตร ภายในพื้นที่เป้าหมายมีหมู่บ้านที่อยู่ในโครงการรวมทั้งสิ้น 69 หมู่บ้าน

แผนภาพที่ 1.1 พังโครงสร้างการบริหารโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน



ปัญหาในการศึกษา

นับตั้งแต่ได้มีการจัดตั้งโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย-มาเลเซีย เมื่อปีงบประมาณ 2526 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันนี้ ซึ่งดำเนินการโดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้มีระบบการคุ้มครองป้องกันและรักษาความปลอดภัยจากอันตรายภายนอก ด้วยการสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันภัยของชุมชน มีส่วนร่วมในการรักษาความมั่นคงของพื้นที่ชายแดน และได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน โดยใช้กลยุทธ์การพัฒนาศักยภาพของตนเองในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านอาชีพ การสร้างงาน การจัดระบบการปกครองตนเอง และการสร้างวินัยให้กับชุมชนเป็นกรอบ หรือเป็นแนวทางของการปฏิบัติในโครงการนี้

จากการดำเนินโครงการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยอาศัยกลยุทธ์ดังกล่าวข้างต้นนั้น ทำให้มีข้อสังเกตและน่าที่จะศึกษาประเด็นปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

1. การจัดระบบหมู่บ้านในพื้นที่ตามแนวชายแดนไทย - มาเลเซียให้มีขีดความสามารถในการป้องกันตนเองนั้น จะนำไปสู่การมีความมั่นคงของชาติได้จริงหรือไม่
2. การส่งเสริมสมรรถนะในด้านวิชาชีพให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านชายแดนไทย-มาเลเซีย ช่วยเสริมสร้างสมรรถนะในการพัฒนาตนเองในด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างไร
3. ลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านชายแดนไทย-มาเลเซีย เป็นไปในรูปแบบใดบ้าง
4. การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน เป็นผลให้เกิดการจัดระบบการปกครองตนเองอย่างมีประสิทธิภาพในระดับใด
5. การจัดหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย-มาเลเซีย ทำให้ขวัญของประชาชนดีขึ้นเพียงไรประชาชนมีความรับผิดชอบต่อการรักษาหมู่บ้านและพัฒนาเพื่อความมั่นคงปลอดภัยที่ถาวรอย่างไร

วัตถุประสงค์

การวิจัยประเมินผลโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย-มาเลเซียมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง

1. สถานการณ์ความมั่นคงภายใน ภายนอกของหมู่บ้านเป้าหมายและประสิทธิภาพทางยุทธการของราษฎรในหมู่บ้านดังกล่าว
2. สภาพทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ของหมู่บ้านเป้าหมาย ตลอดจนการนำความรู้ที่ได้รับจากอบรมตามโครงการไปใช้
3. ลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนทั้งในด้านแรงจูงใจในการเข้าร่วมทำงาน ลักษณะการจัดองค์การ การบริหารกลุ่ม และสัมฤทธิ์ผลของกลุ่ม
4. องค์ประกอบของโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย-มาเลเซียที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้เป็นงานวิจัยประเภทวิจัยประเมินผล (Evaluation Research) ความสำเร็จ

ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ได้กำหนดแบบการวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้ คือ

1. ลักษณะประชากรเป้าหมาย
2. การสุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือและวิธีการรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ลักษณะประชากรเป้าหมาย

ประชากรเป้าหมายในการวิจัยประเมินผลครั้งนี้ มาจากหมู่บ้านเป้าหมายตามโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - มาเลเซีย จำนวน 69 หมู่บ้านในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา ยะลา นราธิวาส และสตูล ซึ่งหมู่บ้านเป้าหมายนี้ได้กำหนดโดยศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต) ร่วมกับ บก.พตท. 43 พื้นที่เป้าหมายเพื่อความมั่นคงชายแดนไทย-มาเลเซีย ประกอบด้วย

- ก. พื้นที่พัฒนาเพื่อเสริมยุทธการทหาร 4 พื้นที่ คือ
 - พื้นที่ชายแดนด้านอำเภอบันนังสตาถึงอำเภอเยหา จังหวัดยะลา
 - พื้นที่ชายแดนด้านอำเภอสะบ้าย้อยถึงอำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา
 - พื้นที่ชายแดนด้านอำเภอสะเดาถึงบ้านควนตานี จังหวัดสงขลา
 - พื้นที่ชายแดนด้านอำเภอเบตง จังหวัดยะลา
- ข. พื้นที่พัฒนาเพื่อป้องกันและเสริมความมั่นคงรวม 3 พื้นที่ คือ
 - พื้นที่ชายแดนจากอำเภอตากใบถึงอำเภอสุโงโกลด จังหวัดนราธิวาส
 - พื้นที่ชายแดนบ้านวังประจันต์ อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล

หน่วยของการวิเคราะห์สำหรับการศึกษานี้ คือ ประชากรที่ผ่านการอบรมตามโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย-มาเลเซีย จำนวน 1,233 คน ในเขตพื้นที่ดังกล่าวข้างต้น

การสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายชั้น (Multi-Stage Random Sampling) โดยแบ่งเป็น 4 ระดับคือ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับหมู่บ้านและการเลือกระดับบุคคล

- | | |
|----------------------|--|
| ระดับจังหวัด | ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เลือกจังหวัดสงขลาเป็นตัวแทนพื้นที่เขตชายแดนตอนบน และจังหวัดยะลาเป็นตัวแทนพื้นที่เขตชายแดนตอนล่าง |
| ระดับอำเภอ | เก็บข้อมูลจากทุกอำเภอของทั้งสองจังหวัดที่ได้รับการกำหนดให้เป็นพื้นที่เป้าหมาย เพื่อความมั่นคงชายแดนไทย-มาเลเซีย รวม 7 อำเภอ |
| ระดับหมู่บ้าน | จำแนกหมู่บ้านตามลักษณะพื้นที่ปฏิบัติการของโครงการ โดยสุ่มเลือกมา 16 หมู่บ้าน |
| ระดับบุคคล | เพื่อให้เป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด ได้จำแนกออกเป็นกลุ่ม กรรมการหมู่บ้าน และผู้ผ่านการอบรมวิชาชีพตามหลักสูตรต่าง ๆ ของโครงการ โดยใช้ตัวอย่างที่ศึกษาหมู่บ้านละ 20 คน รวมทั้งหมด 320 คน |

หมู่บ้านที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด ได้แก่

| <u>จังหวัด</u> | <u>อำเภอ</u> | <u>ตำบล</u> | <u>หมู่บ้าน</u> | |
|----------------|--------------|-------------|--|----------------------------------|
| สงขลา | สะเดา | สำนักแก้ว | ควนตานี ม่วง | |
| | | ปาดังเบซาร์ | เขารูปช้าง ทุ่งไม้ค้อน ทุ่งเปรี๊ยะ ใหม่ | |
| | นาทวี | ประกอบ | โครง น้ำเขียว | |
| ยะลา | บันนังสตา | ถ้ำทะลุ | ถ้ำทะลุ คีตะ | |
| | | ธารโต | บ้านแห แม่หวาด | ชาโก คอกช้าง |
| | ยะหา | เบตง | อัยเยอร์เวง | อัยเยอร์เบอร์ลือ อัยเยอร์เค็ม |
| | | ยะหา | กาบัง | บาโงยเบ๊ะ หินลูกช้าง |

เครื่องมือและวิธีการรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัย โดยให้ข้อมูลครบถ้วนทุกด้าน จึงใช้เครื่องมือในการวิจัยเป็น 2 รูปแบบ คือ

แบบสอบถาม เพื่อเป็นคู่มือในการสัมภาษณ์โดยทำการทดสอบก่อน (pre-Test) ที่บ้านเขารูปช้าง ต.ปาดังเบซาร์ อ.สะเดา จ.สงขลา ซึ่งได้ทำการสัมภาษณ์ทั้งประชาชนและกรรมการหมู่บ้านจำนวน 10 ชุด จากนั้นจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องบางส่วน

แบบสังเกต ของหมู่บ้านเพื่อใช้สังเกตสภาพหมู่บ้านและชุมชน ทั้งในด้านลักษณะความเป็นอยู่ของประชากรในหมู่บ้าน ระบบป้องกันตนเองของหมู่บ้าน และระบบการพัฒนา รวมทั้งโครงการพัฒนาต่าง ๆ ของหน่วยงานที่มีในหมู่บ้านและการดำเนินงาน เพื่อประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่อาสาพัฒนาตามโครงการของกองอาสาพัฒนา กรมการพัฒนาชุมชนที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ชายแดนซึ่งสอดคล้องกับพื้นที่เป้าหมายของการวิจัยในการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม และสำรวจสภาพหมู่บ้านและชุมชนตามแบบสังเกต อนึ่งเจ้าหน้าที่อาสาพัฒนาเหล่านี้ เป็นผู้ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่และมีความรู้ความเข้าใจในภาษาถิ่นและ/หรือ

ภาษามลายูท้องถิ่น รวมทั้งมีความใกล้ชิดและคุ้นเคยกับประชาชนในหมู่บ้าน จึงค่อนข้างจะได้รับความไว้วางใจจากประชาชนในการสัมภาษณ์ แต่อย่างไรก็ตาม ได้มีการประชุมชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถาม และแบบสังเกต ตลอดจนหลักและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งให้ลองสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม เพื่อความถูกต้องเที่ยงตรงในการรวบรวมข้อมูล

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ออกพื้นที่สำรวจสภาพหมู่บ้านต่าง ๆ ที่ได้รับเลือกเป็นหมู่บ้านตามกลุ่มตัวอย่าง และพบปะเยี่ยมเยียนเจ้าหน้าที่อาสาพัฒนาของแต่ละหมู่บ้านเพื่อให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยประเมินผลนี้ แยกการวิเคราะห์ที่เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) โดยใช้การตีความ (Interpretation) (สำหรับข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตและการพูดคุยกับผู้วิจัย) และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สำหรับข้อมูลที่ได้จากเอกสารต่าง ๆ

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics) สำหรับข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลพร้อมทั้งแปลเป็นรหัสข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์ตามโปรแกรม SPSS

ขอบเขตการศึกษา

1. ศึกษาเฉพาะหมู่บ้านเป้าหมายตามโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย-มาเลเซีย จำนวน 69 หมู่บ้าน ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา ยะลา นราธิวาส และสตูล
2. ศึกษาประชากรที่ผ่านการอบรมตามโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย-มาเลเซีย จำนวน 1,233 คน ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา ยะลา นราธิวาส และสตูล

ประโยชน์ของการศึกษา

1. เพื่อทราบถึงสมรรถนะที่หมู่บ้านในโครงการจะมีความสามารถที่จะป้องกันตนเอง
2. เพื่อทราบถึงลักษณะโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และการปกครองตนเองของกลุ่มประชากรในหมู่บ้านตามโครงการ
3. เพื่อทราบถึงลักษณะ และผลของการนำความรู้จากการอบรมตามโครงการ ไปปฏิบัติในหมู่บ้าน
4. การศึกษานี้จะเป็นข้อมูลและรูปแบบพื้นฐานในการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนไทย-มาเลเซีย
5. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในรูปแบบอื่น ๆ ที่เป็นการต่อเนื่องหรือคล้ายคลึงต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

| | | |
|----------------------------|---------|--|
| โครงการ | หมายถึง | โครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย-มาเลเซีย |
| ผู้นำ | หมายถึง | ผู้นำที่เป็นทางการ คือ บุคคลที่ดำรงตำแหน่งเป็นกำนัน ผู้นำบ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านทุกฝ่าย คณะกรรมการประจำหมู่บ้าน รวมทั้งผู้นำทางศาสนา และผู้นำที่ไม่เป็นทางการคือ ประธานกลุ่มต่าง ๆ และผู้ที่มีบทบาทเป็นที่ยอมรับของประชาชนในหมู่บ้าน |
| อาชีพหลัก | หมายถึง | อาชีพซึ่งใช้เวลาประกอบกิจการงานในอาชีพนั้น ๆ มากที่สุด |
| ชุดรักษาความปลอดภัย | หมายถึง | ชุดอาสาสมัครของคนในหมู่บ้านที่ได้รับการฝึกอบรมจากทางราชการ เพื่อดูแลรักษาความสงบ ความปลอดภัยและความมั่นคงของหมู่บ้าน โดยทำงานร่วมมือกับตำรวจหรือทหาร |

ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยประเมินผลโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย - มาเลเซีย ประสบกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ดังนี้

1. การได้รับงบประมาณต่ำกว่าที่ได้วางโครงร่างการวิจัยไว้มาก ดังนั้นในทางปฏิบัติจึงต้องปรับระเบียบวิธีวิจัย โดยสุ่มเลือก 2 จังหวัดจากพื้นที่ 4 จังหวัดของโครงการ โดยอาศัยเทคนิคการสุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากรตามโครงการ

2. ในขณะที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น บางหมู่บ้านอยู่ในเขตที่มีความเคลื่อนไหวระดับรุนแรงเนื่องจากหมู่บ้านเป้าหมายทั้งหมดเป็นหมู่บ้านชายแดน ซึ่งการจะเข้าไปสำรวจสภาพหมู่บ้านจึงค่อนข้างจะไม่ใช่ที่ปลอดภัยเท่าไรนัก

3. เนื่องจากเป็นการวิจัยประเมินผลที่กระทำศึกษา เมื่อโครงการได้ดำเนินการมาเป็นเวลากว่า 5 ปีแล้ว โดยไม่ได้มีการศึกษาข้อมูลบางส่วนไว้ก่อนที่จะเริ่มโครงการเพื่อนำมาศึกษาเปรียบเทียบสมรรถภาพหลังจากได้นำโครงการนี้มาปฏิบัติแล้ว แต่อย่างไรก็ตามได้แก้ไขปัญหานี้โดยการออกแบบเครื่องมือสำหรับการวิจัยให้สามารถวัดผลในเชิงเปรียบเทียบสภาพของช่วงเวลา คือ ก่อนและหลังดำเนินการแล้ว 5 ปี